

Facts & Figures: de culturele vrijetijdsbesteding van jongeren

De kindertijd wordt vandaag gezien als een periode waarin jongeren zo goed mogelijk voorbereid dienen te worden op hun latere volwassen leven (Van Ewijk, 1994). Jongeren worden verondersteld zoveel mogelijk cultureel en sociaal kapitaal te verwerven met het oog op een sterke toekomstige positie op de arbeidsmarkt en in de samenleving (Van Ewijk, 1994; Zinnecker, 1995), dit onder andere door deelname aan culturele vrijetijdsactiviteiten (zoals naar een toneel, theater, museum gaan,...). Deelname aan vrijetijdsactiviteiten wordt in onze samenleving met andere woorden alsmaar sterker gestuurd door een instrumentele doelstelling. Beleidsmakers en praktijkwerkers zijn overtuigd van de kracht van culturele vrijetijdsdeelname. Onderzoek wijst echter uit dat de deelname aan culturele vrijetijdsactiviteiten ongelijk verdeeld is (Roggemans, Smits, Spruyt & Van Droogenbroeck, 2013), waarbij met name jongeren in preciaire situaties ondervertegenwoordigd zijn.

Gegeven deze vaststellingen, gaan we in deze Facts & Figures wat dieper in op de deelname aan culturele activiteiten in Vlaanderen: hoeveel jongeren doen precies aan culturele activiteiten in Vlaanderen? We gaan vervolgens ook wat dieper in op welke jongeren al dan niet deelnemen aan culturele activiteiten. Tot slot bekijken we of er een evolutie is in deelname aan culturele activiteiten doorheen de tijd. Voor de eerste twee vragen maken we gebruik van de JOP-monitor 3 (2013), waarin aan jongeren en jongvolwassenen van 14 tot 30 jaar gevraagd werd hoe vaak ze deelnemen aan culturele uitstappen of cultuurbezoek. We zullen echter in alle monitoren inzoomen op de jongeren tussen 14 en 25 jaar, om de latere vergelijkbaarheid overheen de tijd mogelijk te maken. In de JOP-monitor 1 (2005-2006) werden immers enkel 14- tot 25-jarigen bevroegd, in tegenstelling tot de JOP-monitor 2 (2008) en de JOP-monitor 3 (2013) waar het 14- tot 30-jarigen betreft.

1. Hoeveel jongeren nemen deel aan culturele activiteiten?

We zien dat 15,8% van de jongeren regelmatig (= minimaal één of meermaals per maand) deelneemt aan een culturele uitstap.

Tabel 1. Frequentieverdeling van het aantal 14- tot 25-jarigen dat participeert aan culturele activiteiten in Vlaanderen (JOP-monitor 3, 2013).

Hoe vaak neem je deel aan culturele uitstappen, cultuurbezoek (vb. naar toneel, theater, museum, boekvoordracht,... gaan)?	
	Gewogen N=2196
Nooit	44.3%
Minder dan 1 keer per maand	39.9%
Één of meerdere keren per maand	13.3%
1 keer per week	1.3%
Meerdere keren per week	1.0%
Dagelijks	0.2%

2. Welke jongeren doen aan culturele activiteiten?

Bij deze tweede vraag gaan we na welke jongeren aan culturele activiteiten doen, en of er zich sociale verschillen voordoen in deelname aan deze activiteiten. Concreet onderzoeken we verschillen naargelang geslacht, onderwijsniveau, sociaaleconomische status en migratieachtergrond. In tabel 2 bekijken we de verschillen voor wat betreft deelname, waarbij regelmatig verwijst naar minimaal één of meermaals per maand.

Tabel 2. Percentage van 14- tot 25-jarigen dat regelmatig deelneemt aan culturele activiteiten in Vlaanderen naar sociale achtergrondkenmerken (JOP-monitor 3, 2013).

Hoe vaak neem je deel aan culturele uitstappen, cultuurbezoek (vb. naar toneel, theater, museum, boekvoordracht,... gaan) ?	Regelmatig
Jongens	15,5%
Meisjes	16,0%
ASO/KSO	17,1%
TSO	11,2%
BSO-DBSO-BUSO	11,1%
Ouders laaggeschoold	12,9%
Ouders midden geschoold	10,8%
Ouders hooggeschoold	19,3%
Komen moeilijk toe met gezinsinkomen	12,1%
Komen makkelijk toe met gezinsinkomen	17,1%
Jongeren zonder migratieachtergrond	14,7%
Jongeren met migratieachtergrond	20,0%

Er zijn geen belangrijke verschillen waar te nemen tussen de deelname van jongens en meisjes. De deelname aan culturele uitstappen verschilt wel naargelang het onderwijsniveau.

Jongeren uit het ASO/KSO nemen vaker regelmatig deel aan culturele uitstappen. Belangrijke verschillen zijn ook waar te nemen als we kijken naar de indicatoren voor sociale achtergrond. Jongeren met hooggeschoolde ouders (een diploma hoger onderwijs) en jongeren die makkelijker rondkomen met het gezinsinkomen, nemen vaker regelmatig deel aan culturele uitstappen. Als we tot slot kijken naar de afkomst, is het opvallend dat jongeren met een migratieachtergrond, vaker regelmatig deelnemen aan culturele uitstappen. Het is mogelijk dat deze jongeren, of hun ouders, meer bekend zijn met culturele activiteiten vanuit hun land van herkomst (Simpkins, Vest & Price, 2011).

3. Zijn er overheen de tijd evoluties waar te nemen?

Merk op dat in de JOP-monitor 3 de formulering van de vraag lichtjes gewijzigd is, hetgeen de resultaten kan beïnvloeden. Waar het in de JOP-monitor 1 en de JOP-monitor 2 gaat om de vraag ‘hoe vaak neem je deel aan culturele activiteiten (naar theater gaan, een museum bezoeken,...) gaat het in de JOP-monitor 3 om de vraag ‘hoe vaak neem je deel aan culturele uitstappen, cultuurbezoek (vb. naar toneel, theater, museum, boekvoordracht,... gaan)’? De onderstaande resultaten dienen bijgevolg met enige voorzichtigheid geïnterpreteerd te worden, gezien mogelijke evoluties ook te maken kunnen hebben met een wijziging in de vraagformulering.

Tabel 3. Frequentieverdeling van het aantal jongeren van 14 tot 25 jaar dat aan culturele activiteiten deelneemt in Vlaanderen (JOP-monitor 1, JOP-monitor 2, JOP-monitor 3).

	JOP 1 (gewogen N=2503)	JOP 2 (gewogen N=2457)	JOP 3 (gewogen N=2196)
Nooit	46.8%	36.5%	44.3%
Minder dan 1 keer per maand	38.2%	43.8%	39.9%
Één of meerdere keren per maand	12.6%	14.7%	13.3%
1 keer per week	1.5%	2.0%	1.3%
Meerdere keren per week	0.7%	0.7%	1.0%
Dagelijks	0.1%	0.2%	0.2%

We zien in tabel 3 dat in de eerste JOP-monitor 14,9% van de jongeren tussen 14 en 25 jaar een regelmatige deelnemer is aan een culturele activiteit. In de JOP-monitor 2 is 17,6% van de

jongeren van 14 tot 25 jaar een regelmatige deelnemer aan een culturele activiteit en tot slot, zoals reeds opgemerkt, is in de JOP-monitor 3 15,8% van de jongeren een regelmatige deelnemer aan een culturele uitstap of cultuurbezoek. De deelname aan culturele activiteiten blijft dus vrij constant doorheen de tijd, hoewel er in 2008 een lichte stijging waar te nemen is.

Referenties

- Roggemans, L., Smits, W., Spruyt, B. & Van Droogenbroeck, F. (2013). *Sociaal bekabeld of in vrije val: sociale participatie door kansengroepen in Vlaanderen*. (Ad hoc onderzoeksnota januari 2013). Brussel: Vrije Universiteit Brussel, Vakgroep Sociologie, Onderzoeksgroep TOR. Te downloaden via http://www.jeugdonderzoekplatform.be/publicaties/Ad_hoc_opdracht_%20participatie.pdf
- Simpkins, S. D., Vest, A. E. & Price C. D. (2011). Intergenerational continuity and discontinuity in Mexican-origin youths' participation in organized activities: insights from mixed-methods. *Journal of Family Psychology*, 25(6), 814-824.
- Van Ewijk, H. (1994). *De verschuiving. De veranderde status van jongeren in de jaren tachtig*. Utrecht: De Tijdstroom.
- Zinnecker, J. (1995) The cultural modernisation of childhood. In: L. Chisholm, P. Büchner, H.-H. Krüger, M. Du Bois-Reymond (Eds.) (1995). *Growing up in Europe. Contemporary horizons in childhood and youth studies* (pp. 85-94). Berlin: Walter de Gruyter.